

ЗДОБУТКИ ДВАДЦЯТИ РОКІВ ВІДДІЛЕННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА (коротко про них)

1. Нам вдалося пройти складний шлях зміни світоглядних орієнтацій, здолати опійний підхід до релігії, який домінував десятиліттями; упередженість щодо релігійних явищ і процесів; підхід конфесійної вибірковості; обмеженість в розумінні свободи совісті. В нашій дослідницькій роботі стали домінуючими принципи об'єктивності, історизму, світоглядного плюралізму, конфесійної незаангажованості та ін. Ми визначилися в сутності і предметі релігієзнавства, його дисциплінарній структурі. Опрацьовуємо зміст кожної з дисциплін, готуючи комплект навчальних посібників.

2. Нам (разом з УАР) вдалося зберегти в Україні релігієзнавство як окрему сферу гуманітарного знання і добитися включення предмету «Релігієзнавство» до навчальних планів всіх вишів. Це спричинило появу кафедр, а то й факультетів релігієзнавства в ряді вузів. Всім цим, а також створенням на базі Відділення Української Асоціації релігієзнавців і її осередків майже в 20 областях, ми зберегли від розсіювання і помножили кадри з нашого фаху. Лише на спецраді Відділення за останні 10 років мали 106 захистів.

3. Такої потужної за кадровим складом і продуктивністю праці академічної інституції, як наше Відділення (9 докторів і 11 кандидатів наук, 22 почесних наукових співробітників із зарубіжжя і України, які постійно співпрацюють з нами), не має жодна країна не лише на теренах СНД, а й в світі. Відділення ввійшло у світовий релігієзнавчий простір, творчо співпрацюючи з 5 міжнародними релігієзнавчими асоціаціями, куруючи роботу при ньому створену і нині діючу Координаційну Раду з теоретичного і практичного релігієзнавства країн СНД і Балтії. Протягом останніх 10 років Відділення мало більше ста виїздів своїх співробітників на різні міжнародні наукові зібрання і релігійні заходи в понад 20 країн світу (США, Франція, Італія/Ватикан, Японія, Індія, Австралія, Росія, Польща, Іспанія, Канада, Англія та ін.), виголошувало наші доповіді в комісіях Євросоюзу.

4. Виконано біля 20 фундаментальних наукових тем. Видруковано до 350 праць лише книжково-брошурної форми, вміщено біля тисячі статей і тез співробітників в інших збірниках, енциклопедіях, журналах, газетах, на різних сайтах та ін. Основні праці: «Академічне релігієзнавство»(2000, 2008), «Історія релігії в Україні» (1999), десятитомник «Історія релігії в Україні» (1996-2011), «Релігієзнавчий словник» (1996), 8 книг з циклу «Християнство в світі і в Україні», 15 – з циклу «Свобода буття релігії», 5 - з циклу «Релігієзнавство української діаспори», проекти «Україна релігійна» (в 2-х кн., 2010), «Релігія-Світ-Україна» (в 3-х кн., 2009-2011), «Релігієзнавство України» (в 2-х кн., 2010-2012), «Вопросы религии и религиоведения: Религиоведение Украины» (в 2-х т., 2010), чотири авторські підручники з релігієзнавства та ін. Видруковували щорічник «Релігійна свобода» - вже є 16 чисел, кварталник «Українське релігієзнавство» - 60, щомісячник «Релігійна панорама» -132. Готується до друку трьохтомна «Українська Релігієзнавча Енциклопедія», «Релігійний атлас України» та ін.

5. Особливість українського академічного релігієзнавства - воно є не лише теоретичне, а й дієво практичне. Ми започаткували виокремлення практичного релігієзнавства в структурі нашої науки. Релігієзнавці стали потрібними, точніше - затребуваними для державних органів, низки конфесій, ЗМІ, навчальних і правозахисних закладів та ін. Нами підготовлено більше ста різних науково-експертних і аналітичних матеріалів з проблем релігійного життя, державно-конфесійних відносин тощо. В факті наявності в країні толерантності міжконфесійних відносин є помітна часточка й нашої діяльності, постійної співпраці з державним органом у справах релігії. Розроблено і читається у вишах 12 різних релігієзнавчих спецкурсів. Здобутки досліджень виходили у світ шляхом доповідей про них на 112 організованих чи співорганізованих нами наукових конференціях міжнародного і всеукраїнського масштабу 2001-2011 років, на щомісячному теоретичному семінарі Відділення.

Наше бачення основних видів роботи на ближче майбутнє включає зокрема:

- вирішення питання подальшого статусу Відділення в системі Академії наук, бо ж в рамках фактично відділу академічного інституту нам тісно, особливо при міжнародній співпраці;
- утворення відділу соціології релігії і розв'язання питання його кадрового забезпечення;
- видрук трьохтомної «Української Релігієзнавчої Енциклопедії» і «Атласу релігійного життя України», монографій-підручників «Історіїбогослів'я України» та «Історії релігієзнавчої думки України», монографії «Релігійність Українця», вибраних праць І. Ортинського «Релігія в історії України» і М. Боголюбова «Філософія релігії»;
- кооперування з іншими релігієзнавчими інституціями, розширення сфери творчої співпраці.

Можна планувати більше, але постає питання фінансового і кадрового забезпечення цього.

Відповідати недобаченкам нас не варто: здобутки нашої роботи засвідчують, ким вони є.

**Проф. А.КОЛОДНИЙ –
керівник Відділення релігієзнавства
ІФ НАН України**